

Makk Ferenc

A királyság első százada

A tizenkét kötetes Magyarország krónikája sorozat második kötete A királyság első százada címmel jelent meg. A második és a harmadik kötet szól az Árpád-korról. A harmadik kötet szerzője pedig Kristó Gyula, így megállapíthatjuk, hogy a korszak ismertetésére a legelismertebb szerzőket kérte fel a sorozatszerkesztő Rácz Árpád. Makk Ferenc, a JATE Történeti Segéd tudományok Tanszékének vezetője, a történettudományok doktora, a Szegedi Középkorász Műhely tagja. A Magyarország története az őstörténettől 1301-ig témában (természetesen ezen belül a királyság első századáról is) Makk Ferenc főiskolánk történelem tanszékén adott elő az 1991/92-es tanév második félévében. Így lehetőség van az előadáson elhangzott gondolatok és a könyv összevetésére.

A mű elolvasása után ellentétet véltem felfedezni a könyv méretei és tartalma között. Tenyérben elférő nagysága (kicsinysége?) mellett remek kivonata a korszak mai kutatási eredményeinek. A szerző megpróbál középutat találni a szakkönyvek problémacentrikussága, részletezése és az ismeretterjesztő irodalom olvashatósága, lényegre összpontosítása között. A recenzió úgy véli: sikerrel. A könyv ugyan nem foglalkozik az Árpád-kor érdekes részproblémáival; például a feketemagyarok és a kalocsai érsekség, valamint a pécsi püspökség alapításának kérdéseivel, Gellért püspök és

Szolnok ispán meggyilkolásának okával, a német császár 1051-es hadjáratának részleteivel – de nem is lehet ez a célja. A legfontosabb problémákat ismerteti világos magyarázattal, a legújabb kutatási eredményekre támaszkodva, az esetleges eltérő nézőpontokat is bemutatva. Ilyen témák a pogány nemzetségek leverése és birtokaik elfoglalása István idején; a vármegye és egyházszervezés kérdése; a Péter és Aba Sámuel elleni felkelések különböző nagyságú és tartalmú társadalmi rétegei, stb.

Pregnánsan tartalmazza a könyv a szerző állásfoglalását Orseolo Péter és Aba Sámuel megítélésében. Az előbbi mint az állami és társadalmi fejlődés túlzott felgyorsítóját, az utóbbit mint ennek lelassítóját ismerhetjük meg. I. Andrást a szent istváni állam és eszme elszánt képviselőjeként; Salamon királyt pedig mint – az 1071-es belgrádi csata után, a Géza és László hercegek által jogkörében megsértett, és így, velük szemben – jogosan fellépő uralkodóként ábrázolja a szerző.

A királyság első százada mindenkinek ajánlható, akit az Árpád-kor érdekel. Közérthető nyelve, korrektsége és problémacentrikussága révén az alkalmi érdeklődőknek is ajánlott olvasható, középiskolásoknak s felvételre készülőeknek pedig átvitt és valódi értelmében is kiváló zsebkönyv.

Hevesi István